

FRANZ
KAFKA

Çeviri: AHMET CEMAL
GÜNCELLENMİŞ ÖNSÖZLE

43. BASKI

♥ can
modern

FRANZ KAFKA

DAVA

Can Modern

Dava, Franz Kafka

Almanca aslından çeviren: Ahmet Cemal

Der Proceß

© 1999, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1999

43. basım: Ağustos 2023, İstanbul

Bu kitabın 43. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi A Blok No: 3/1 Z. Kat

Avcılar-İstanbul

Sertifika No: 44451

ISBN 978-975-07-2225-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah., Eski Büyükdere Cad., İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

FRANZ KAFKA
DAVA

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Ahmet Cemal

♥can

Franz Kafka'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dönüşüm, 1986

Amerika, 2006

Ceza Kolonisinde, 2007

Babaya Mektup, 2008

Bir Kavganın Tasviri, 2009

Milena'ya Mektuplar, 2009

Bir Köpeğin Araştırmaları, 2019

Şato, 2022

FRANZ KAFKA, 1883'te Prag'da doğdu. Kafka'nın ailesiyle olan ilişkisi, Yahudi asıllı oluşu, içinde yaşadığı toplum ve siyasal ortam, çevresine yabancılaşmasını kolaylaştırdı. 1906'da hukuk doktorasını tamamlayan Kafka'nın ilk yapıtları *Bir Kavganın Tasviri* ve *Taşrada Düğün Hazırlıkları*, 1912'den önce yayımlandı. 1912'den başlayarak *Dönüşüm*, *Amerika*, *Dava* adlı başyapıtları birbirini izledi. *Ceza Kolonisinde* adlı öyküsü –suç sorununu işlemesi açısından– *Dava*'yla ilişkiliydi. Vereme yakalanan Kafka, 1924'te Viyana yakınlarındaki Kierling Sanatoryumunda öldü ve Prag'da toprağa verildi. *Şato* adlı son romanı yarım kalan Kafka, yapıtlarında çağımız insanının korkularını, yalnızlığını, kendi kendine yabancılaşmasını ve çevresiyle iletişimsizliğini dile getirdi. Tüm yapıtlarının yakılmasını vasiyet etmiş olsa da, dostu Max Brod bu isteğini yerine getirmede ve onun eserini 20. yüzyıl edebiyat tarihine kazandırdı.

AHMET CEMAL, 1942'de İzmir'de doğdu. St. Georg Avusturya Lisesi ve İÜ Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. *Yazko Çeviri* dergisini yönetti. Hölderlin, Kleist, Brecht, Canetti, Remarque, Celan, Zweig, Musil, Trakl, Benjamin, Kafka, Lukács, Fischer, Bachmann, Goethe, Paz gibi yazar ve şairlerin yapıtlarını dilimize kazandırdı. Çeviri edebiyatına yaptığı hizmetlerden ötürü Avusturya Federal Cumhuriyeti Altın Liyakat Nişanı'nı ve 2010 yılı Tarabya Çeviri Ödülleri Almancadan Türkçeye Büyük Çeviri Ödülü'nü aldı. 2017'de İstanbul'da öldü.

İçindekiler

Kafka, <i>Dava</i> ve Gerçeklik.....	11
Tutuklanma.....	19
Bayan Grubach'la / Ardından Bayan Bürstner'le konuşma	36
İlk soruşturma	51
Boş toplantı salonunda / Üniversite öğrencisi / Kalem odaları.....	69
Dayakçı.....	95
Amca / Leni.....	103
Avukat / Fabrikatör / Ressam	125
Tüccar Block / Avukat'ın azli.....	180
Katedralde.....	213
Son.....	239

Tutuklanma

Biri Josef K.'ya iftira etmiş olmalıydı, çünkü kötü bir şey yapmamış olmasına karşın bir sabah tutuklandı. Odayı ona kiralayan Bayan Grubach'ın aşçısı olan ve sabahları saat sekize doğru K.'ya kahvaltısını getiren kadın o gün gelmedi. Bu daha önce hiç olmamıştı. K. biraz daha bekledi, başını yastıktan kaldırmaksızın karşı evde oturan ve kendisine merakla bakan yaşlı kadını gördü; kadın bakımından doğal sayılamayacak ölçüde bir meraklı bu. K., hem tedirgin, hem de karnı acıkmış olarak zili çaldı. Kapı hemen vuruldu ve içeri K.'nın daha önce bu evde hiç görmediği bir adam girdi. İnce, ama sağlam yapılı bir adamdı, üstüne iyi oturan giysisinde yolculuk giysilerinde görülen türden çeşitli kıvrımlar, cepler, tokalar, düğmeler ve bir kemer vardı; bütün bunlardan ötürü giysi, aslında neye yaradığı pek anlaşılammakla birlikte, çok kullanışlı görünüyordu. "Siz kimsiniz?" diye sordu K. ve hemen doğrulup yatağında oturdu. Gelgelelim adam sanki orada bulunması çok doğalmış gibi soruyu duymazlıktan geldi ve "Zili siz mi çaldınız?" diye sormakla yetindi. "Anna kahvaltayı getirsin," diyen K., önce konuşmaksızın, yalnızca dikkatini toplayıp düşünerek adamın kim olduğunu çıkarmaya çalıştı. Fakat adam onun bakışlarına daha fazla hedef olmaksızın dönüp kapıyı araladı

ve anlaşıldığı kadarıyla kapının hemen arkasında duran birine, “Anna’nın kahvaltayı getirmesini istiyor,” dedi. Bunun yandaki odadan gelen hafif bir gülme izledi, sese göre bu gülmeye birden çok kişinin katılmadığı söylenemedi. Yabancıya gelince, daha önce bilmediği bir şeyi ilk kez bu gülmeye öğrenmiş olamazdı; buna karşın K. ile haber verir tonda konuştu: “Olanaksız.” “Bu iyi işte!” diyen K., yatağından fırladı ve hemen pantolonunu giydi. “Bitişik odadakilerin kim olduklarını ve Bayan Grubach’ın bana bu rahatsızlığın hesabını nasıl vereceğini görmek istiyorum.” Bunları yüksek sesle söylememesi gerektiğini, çünkü böyle yapmakla yabancıyı onu gözetim altında tutma hakkını bir ölçüde tanıdığını gerçi hemen anlamıştı, ama bu nokta onca şimdilik önemli değildi. Adama gelince, söylenenleri gerçekten de bu doğrultuda anlamış olmalıydı, çünkü, “Burada kalsanız daha iyi olmaz mı?” dedi. “Ne burada kalmak, ne de kim olduğunuzu söylemediğiniz sürece sizinle konuşmak istiyorum.” Yabancı, “Kötü niyetle söylememiştim,” diyerek bu kez kapıyı kendiliğinden açtı. K.’nin istediğinden de daha ağır yürüyerek girdiği bitişik odada her şey bir akşam önce nasıl idiyse, hemen hemen yine öyleydi. Burası, Bayan Grubach’ın oturma odasıydı; her zaman mobilyalarla, örtülerle, porselen ve resimlerle tıklım tıklım dolu olan odada bugün belki biraz daha boş yer vardı, ama bu hemen göze çarpmıyordu ve odadaki başlıca değişiklik, yani açık pencerenin önünde elinde bir kitapla oturan bir adamın varlığı, bu durumun göze çarpmasını daha da engellemekteydi; adam başını kitaptan kaldırmıştı. “Odanızda kalmanız gerekiyordu! Franz bunu söylemedi mi size?” “Sizin istediğiniz nedir?” diye sordu K.; bakışlarını bu yeni yabancıdan kapıda kalmış olan ve Franz adıyla anılan adama, sonra yine geriye çevirdi. Açık pencereden yine yaşlı kadın gözükmekteydi, ancak çok yaşlılara özgü

merakla bundan böyle de hiçbir şey kaçırmamak için, tam karşıya rastlayan pencereye gelmişti. Kendini gerçekte epey uzağındaki iki adamın elinden zorla kurtarmışçasına bir hareket yapıp yoluna devam etmek istedi. “Hayır,” dedi pencerenin yanındaki adam, kitabı küçük bir masanın üstüne fırlattı ve ayağa kalktı. “Gidemezsiniz, çünkü tutuklusunuz.” “Öyle gözüküyor,” dedi K., ardından, “Peki ama neden?” diye sordu. “Bunu size söylemek bizim görevimiz değil. Odanıza gidin ve bekleyin. Kovuşturma artık başladığına göre, zamanı geldiğinde her şeyi öğreneceksiniz. Sizinle böyle dostça konuşmakla görevimin sınırlarını aşıyorum. Ama umarım bizi Franz’dan başka duyan yoktur ve zaten o da bütün kurallara karşı gelerek size dostça davranıyor. Talihiniz bundan böyle de nöbetçilerinizin atanmasında olduğu kadar yaver giderse, o zaman geleceğe güvenle bakabilirsiniz.” K. oturmak istedi, fakat odada pencerenin yanındaki koltuktan başka oturacak yer olmadığını gördü. “Bütün bunların ne kadar doğru olduğunu anlayacaksınız,” dedi Franz; aynı zamanda da öteki adamla birlikte K.’ya doğru ilerledi. Özellikle öteki adam K.’dan epey uzundu; birkaç kez K.’nın omzunu okşadı. İkisi K.’nın geceliğine baktıktan sonra, artık çok daha kötü bir gecelik giymek zorunda kalacağını, ama öteki çamaşırlarıyla birlikte bu geceliği de saklayacaklarını, olay iyi sonuçlandığı takdirde yine geri vereceklerini söylediler. “Eşyalarınızı depo yerine bize vermeniz daha iyi olur,” dediler, “çünkü depoda sık sık hırsızlık oluyor, ayrıca orada aradan belli bir süre geçtikten sonra ilgili kovuşturmanın bitip bitmediğine bakmaksızın her şeyi satıyorlar. Ve özellikle son zamanlarda bu tür davalar o kadar uzun sürüyor ki! Gerçi sonunda depodan eşyaların satış bedelini alabilirsiniz, ama bir kez bu bedel zaten düşüktür, çünkü satışı malın değeri değil, verilen rüşvetin yüksekliği belirler; ikinci

olarak bu bedellerin elden ele ve bir yıldan ötekine aktarıldıkça eksildiği de deneyimlerle saptanmıştır.” K. bu konuşmalara hemen hiç dikkat etmiyordu, eşyaları üzerinde belki daha yitirmediği kullanım hakkını da pek önemsemiyordu, durumunu aydınlığa kavuşturmak onun için şimdi çok daha önemliydi; gelgelelim bu insanlar yaındayken düşünmeyi bile başaramıyordu, ikinci nöbetçinin –çünkü bunlar ancak nöbetçi olabilirdi– göbeği iyiden iyiye dostça bir ifadeyle ikide bir K.’yı dürtüyordu, ama K. başını kaldırıp baktığında bu şişman bedene hiç uymayan, kuru, kemikli, iri burnu biraz çarpık bir yüzle, başının üzerinden öteki nöbetçiyle anlaşılan bir yüzle karşılaşılıyordu. Nasıl insanlardı bunlar? Neden söz ediyorlardı? Hangi resmî makamdandılar? K., bir hukuk devletinde yaşıyordu, her yerde barış ve huzur vardı, tüm yasalar yürürlükteydi, kimdi bu durumda evini basma cüretini gösteren? K.’nın eğilimi her zaman her şeyi elden geldiğince olurluna bırakmak, en kötüye ancak en kötü gerçekleştiğinde inanmak, her şey tehlide dönüşüğünde bile gelecek için önlem almamaktı. Fakat burada böyle bir tutumu doğru bulmuyordu; gerçi olup bitenlere bir şaka gözüyle, bilmediği nedenlerden ötürü, belki de bugün otuzuncu yaş günü olduğu için bankadaki arkadaşlarının düzenlediği kaba bir şaka gözüyle bakabilirdi, bir olasılıktı bu hiç kuşkusuz, belki de K.’nın tek yapması gereken, herhangi bir bahaneyle nöbetçilere gülmek ve o zaman onlar da gülebilirdi, belki de bu adamlar sokaktan parayla tutulmuşlardı, benzemiyor da değillerdi hani – ama ne olursa olsun, K. bu kez, tam olarak söylemek gerekirse nöbetçi Franz’ı ilk gördüğü andan başlayarak, bu adamlara karşı elinde bulunabilecek en küçük üstünlüğü bile kaptırmamaya kararlıydı. Sonradan şakadan anlamadığını söylemeleri olasılığı, K. için önemsiz bir sakıncaydı; ne var ki –deneyimlerden öğren-

me gibi bir alışkanlığının bulunmamasına karşın- anım- sadığı ve aslında tek başlarına ele alındıklarında önemsiz sayılabilecek birkaç olayda, arkadaşlarının yaptıklarının tersine, olası sonuçları kesinlikle düşünmeksizin, bilinçli olarak dikkatsiz davranmış, bundan ötürü de gerçekleşen sonuçlardan cezasını bulmuştu. Bu bir daha, en azından bu kez yinelenmemeliydi; eğer ortada bir komedi varsa, K. da rol almak istiyordu.

Henüz özgürdü. “İzninizle,” deyip nöbetçilerin arasından hızla geçerek odasına gitti. Hemen yazı masasının çekmecelerini açtı, her şey büyük bir düzen içerisinde, yerli yerindeydi, ama asıl aradıklarını, yani kimlik belgelerini heyecandan ilk anda bulamadı. Sonunda bisiklet ehliyetini buldu ve bununla nöbetçilere gitmeye davrandı, ancak hemen ardından bu belgeyi yetersiz buldu ve doğum belgesini bulana kadar aramayı sürdürdü. Yeniden bitişik odaya döndüğünde karşıdaki kapı da açıldı ve Bayan Grubach içeri girmek istedi. Kadın yalnızca bir an gözüktü, çünkü K.’yı tanır tanımaz, utandığından olacak, özür dileyip geri çekildi ve kapıyı büyük bir dikkatle kapattı. K., olsa olsa, “İçeri gelsenize,” diyecek kadar zaman bulabilirdi. Şimdi ise belgeleriyle birlikte öylece odanın ortasında kalmıştı ve bakışları hâlâ kapandıktan sonra bir daha açılmayan kapıya dikiliydi; ancak nöbetçilerin seslenmeleriyle irkilip yeniden kendine geldi; adamlar pencerenin önündeki küçük masaya oturmuşlardı ve K.’nın ancak şimdi ayırdaya vardığı gibi, onun kahvaltısını atıştırmaktaydılar. “Hanım neden girmedi içeriye?” diye sordu K. “Girmesine izin yok,” diye karşılık verdi uzun boylu nöbetçi, “çünkü siz tutuklusunuz.” “Nasıl tutuklanmış olabilirim? Hele böyle?” “Demek yine başlıyorsunuz,” dedi nöbetçi ve tereyağı sürülmüş bir ekmeği bal kabına daldırdı. “Böyle soruları yanıtlamayız.” “Yanıtlamak zorunda kalacaksınız,” dedi K. “İşte kimlik

belgelerim burada, Şimdi siz de bana sizinkileri, özellikle de tutuklama emrini gösterin.” “Sen bilirsin, Tanrım,” diye karşılık verdi nöbetçi. “Durumunuza bir türlü alıŐamıyorsunuz ve görünüŐe bakılırsa amacınız bizi, yani bütün insanların arasında Őu anda büyük bir olasılıkla size en yakın iki kiŐiyi yok yere sinirlendirmek!” “Durum gerçekten böyle, inanmalısınız artık,” diye ekledi Franz, elinde tuttuğu kahve fincanını ağzına götürecek yerde belki anlamlı, ama anlaŐılmaz bir bakıŐla uzun süre K.’ya baktı. K., elinde olmaksızın Franz’ın bakıŐlarıyla ikili bir söyleŐiye girdi, ama sonra yine de kâğıtlarına vurarak, “Kimlik belgelerim burada,” dedi. “O belgelerden bize ne?” diye yanıt verdi uzun boylu nöbetçi, bu kez artık bağırıyordu. “Bir çcuktan da beter davranıyorsunuz. Nedir istediğiniz? Bizimle, yani nbetçilerle kimlik belgeleri ve tutuklama emri konusunda tartıŐarak büyük davanızın, o kahrolası davanızın sonuçlanmasını çabuklaŐtırmak mı? Bizler, bir kimlik belgesinden hemen hiç anlamayan küçük grevlileriz, sizin olayınızla ilgimiz ise yalnızca günde on saat baŐınızda nöbet tutmak ve bunun için para almak, o kadar. Biz, hepsi hepsi buyuz işte, ama yine de hizmetinde çalıŐtıđımız yüksek makamların böyle bir tutuklama emrini vermeden önce tutuklamanın nedenleriyle tutuklananın kiŐiliđi konusunda çk ayrıntılı bilgi edindiklerini anlayabilecek durumdayız. Bu konuda yanlıŐlık söz konusu olamaz. Tanıdığım kadarıyla bizim makam, benim ancak en alt kademelerini tanıdığım makam, örneğin halkın içine karıŐıp suç aramaz, yasada dendiği gibi, suç onu kendisine çeker, o zaman ilgili makam da biz nöbetçileri göndermek zorunda kalır. Bu, yasa gereğidir. YanlıŐlık bunun neresinde?” “Ben bu yasaı bilmiyorum,” dedi K. “Bu sizin için daha da kötü,” diye karşılık verdi nöbetçi. “Bu yasa sanırım yalnızca sizin kafalarınızda var,” dedi K. Niyeti bir biçimde nöbet-

çilerin düşüncelerine sızmak, orada kendine bir yer edinmek ya da düşünceleri kendi yararına çevirmekti. Gelgelelim nöbetçi ve onu geri çevircesine, “Yasayı elbet duyumsayacaksınız,” demekle yetindi. Bu arada söze Franz da karıştı: “Görüyorsun ya, Willem, yasayı bilmediğini kendi ağzıyla söylüyor, ama aynı zamanda da suçsuz olduğunu savunuyor.” “Çok haklısın, ama ona bir şey anlatabilmek olanaksız,” diye karşılık verdi öteki nöbetçi. K., artık yanıtlamadı. Bu en alt düzeydeki organların –kendileri söylüyorlar böyle olduklarını– gevezelikleriyle kafamı daha da karıştırmak zorunda mıyım? Çünkü aslında hiç anlamadıkları konulardan söz ediyorlar. Yalnızca aptal oldukları için bu denli kendilerinden emin konuşabiliyorlar. Dengim olan bir insanla konuşacağım birkaç sözcük, her şeyi bunlarla yapılacak en uzun konuşmalarla karşılaştırılmayacak ölçüde aydınlatacaktır. K., odadaki boş alanda birkaç kez gidip geldi, karşıdaki yaşlı kadın şimdi kendisinden çok daha yaşlı bir adamı da pencereye sürüklemişti ve ona sarılmış, duruyordu. K., bu gösteriye artık bir son vermeliydi: “Beni amirinize götürün,” dedi. “O istemeden olmaz,” diye karşılık verdi adı Willem olan nöbetçi. “Ve şimdi size şunu öğütlerim,” diye ekledi, “odanıza gidin, sakın sakın oturun ve sizin için verilecek kararı bekleyin. Yararsız düşüncelerle kafanızı karıştıracak yerde kendinizi toplayın, çünkü sonradan sizden çok şey beklenecek. Bize karşı davranışınız, gösterdiğimiz yakınlıkla bağdaşır gibi değildi. Gerçekte ne olursak olalım, en azından şimdi sizden daha özgür insanlar olduğumuzu unuttunuz, bu ise küçük de olsa bir üstünlük demektir. Fakat paranız varsa eğer, karşığı kahveden size küçük bir kahvaltı getirmeye yine de hazırız.”

K., bu öneriye yanıt vermeksizin bir süre sessiz kaldı. Bitişik odanın kapısını ya da holün kapısını açsa belki

de bu adamlar onu engellemeye cesaret edemezlerdi, belki de en kolay çözüm, olayların üstüne gitmesiydi. Öte yandan belki de yakalanırdı ve bir kez yenik düştüğü takdirde, şimdi bu adamların karşısında bir bakıma sahip bulunduğu ağırlığı da tümüyle yitirirdi. Bu nedenle olayları kendi akışına bırakmanın sağlayacağı güvenceyi yeğleyerek odasına döndü; bu arada ne o bir şey söylemişti, ne de nöbetçilerden bir ses çıkmıştı.

K., kendini yatağa attı ve akşamdan kahvaltı için ayırmış olduğu güzel bir elmayı komodinin üstünden aldı. Şimdi bütün kahvaltısı buydu ve herhalde böylesi, ısırdığı ilk büyük lokmadan da anladığı gibi, o pis akşamcı kahvesinden nöbetçilerin bir tür sadakası gibi gelecek kahvaltudan çok daha iyiydi. Kendini iyi hissediyordu, güvenini de yitirmemişti; gerçi bugün öğlene değin bankadaki görevinin başında olamayacaktı, ama orada küçümsenmeyecek bir mevkide olduğundan, bunu bağışlatması kolaydı. Gelemeyişinin gerçek nedenini söylemeli miydi acaba? K., söylemeyi düşünüyordu. Ona inanmadıkları takdirde –ki böyle bir durumda anlayışla karşılanabilirdi inanmamaları–, Bayan Grubach'ı ya da karşı evde oturan, şimdi herhalde bulunduğu odanın karşısındaki pencereye ulaşmaya çalışan yaşlıları tanık gösterebilirdi. K., en azından nöbetçilerin yerine düşündüğünde, onu odasına sokup yalnız bırakmış olmalarına şaşıyordu, çünkü burada kendini öldürebilmesi için bir sürü olanak vardı. Ama aynı zamanda da, bu kez kendi açısından düşündüğünde, böyle bir şey yapmak için nasıl bir nedeni bulunabileceğini soruyordu. İki adam yan odada oturdukları ve kahvaltısına el koydukları için mi? Kendini öldürmek öylesine anlamsız olurdu ki, K. böyle bir şeyi isteseydi bile, anlamsızlığından ötürü yapamazdı. Nöbetçilerin geri zekâlılıkları bu denli belirgin olmasaydı, onların da aynı düşünceden ötürü K.'yı yalnız bı-

rakmakta bir sakınca görmedikleri sonucuna varılabildi. K., adamların kendisini görüp görmediklerine aldırmaksızın içinde iyi cins bir konyak bulundurduğu küçük bir gömme dolaba gitti, kahvaltı yerine geçsin diye küçük bir kadeh içti, bir ikincisini de biraz cesaretlenmek için doldurdu, bu hazırlığı yalnızca uzak bir olasılığa karşı bir önlem olarak yapmıştı.

Ansızın yandaki odadan gelen seslenmeyle öylesine korktu ki, dişleri kadehe çarptı. “Gözetmen sizi çağırıyor!” diyorlardı. K.’yı korkutan, yalnızca bu bağırma, bu kısa, kesik kesik, asker buyruğu tonunda çıkan, nöbetçi Franz’dan asla beklemediği bağırma olmuştu. Yoksa buyruğu sevinçle karşılamıştı. “En sonunda!” diye bağırды yanıt yerine, gömme dolabı kapatıp kilitledi ve hemen bitişik odaya koştu. Orada duran iki nöbetçi K.’yı sanki çok doğalmış gibi yeniden odasına kovdular. “Delirdiniz mi siz?” diye bağırдыlar. “Gecelikle mi çıkacaksınız gözetmenin karşısına? Size dayak attırır, sizinle birlikte bize de!” “Bırakın beni diyorum!” diye haykırdı, bu arada giysisi dolabının yanına kadar itilmiş olan K. “Böyle yatakta basılırsam, üstümde bayramlıklarımın bulunması beklenemez herhalde.” “Olmaz,” diye karşılık verdi adamlar; K. ne zaman bağırса, nöbetçiler iyice sakinleşiyorlar, dahası hüzünleniyorlardı; böylece de K.’nın kafasının karışmasına ya da bir ölçüde aydınlanmasına yol açıyorlardı. “Ne gülünç kurallar!” diye homurdanmaktaydı K. hâlâ, ama bir yandan da sandalyede asılı bir ceketı alıp nöbetçilerin değerlendirmelerine sunuyormuş gibi onlara doğru tuttu. Adamlar başlarını salladılar. “Siyah bir ceket olmalı,” dediler. Bunun üzerine ceketı yere fırlatan K., hangi anlamda söylediğini kendi de bilmeksizin, “Bu daha asıl duruşma değil ki,” dedi. Nöbetçiler gülümsemekle birlikte, isteklerinde direndiler: “Siyah bir ceket olmalı.” “Böylece işleri çabuklaştıracaksam, peki,” diyen

K., giysi dolabını açtı, giysilerin arasında bir süre arandı, içlerinden en iyisini, ceketinin beline iyi oturmasıyla tanıdıklarının arasında neredeyse olay yaratan bir takımı seçti, bir de gömlek çıkardı ve özenle giyinmeye koyuldu. İçinden böyle yapmakla her şeyi çabuklaştırdığını, çünkü nöbetçilerin onu banyo yapması için zorlamayı unuttuklarını düşünüyordu. Yine de akıllarına gelir mi diye baktı adamlara, ama onlar doğal olarak böyle bir şeyi akıllarının kenarından bile geçirmedi, buna karşılık Willem, K.'nın giyindiğini haber vermesi için Franz'ı gözetmene yollamayı unutmadı.

K. giyinmesini tamamladıktan sonra, ensesinin dibinden ayrılmayan Willem'le birlikte yandaki boş odadan geçip şimdi iki kanadı da açık duran kapıdan bir sonraki odaya girdi. Bu odada, K.'nın iyi bildiği gibi, bir süredir Bürstner adında, yaşamını daktiloluk yaparak kazanan genç bir kız oturmaktaydı. Bayan Bürstner işe erken gidiyor, eve geç dönüyordu ve K. ile birkaç selamlaşmanın dışında pek konuşmuş değildi. Bayan Bürstner'in yatağının yanındaki komodinin şimdi soruşturma masası olarak odanın ortasına itilmişti ve gözetimci masanın öte yanında oturmaktaydı. Ayak ayak üstüne atmış, bir kolunu da sandalyenin arkasına dayamıştı. Odanın bir köşesinde duran üç genç adam, Bayan Bürstner'in duvara asılı bir hasıra tutturulmuş fotoğraflarına bakmaktaydılar. Açık pencerenin mandalında beyaz bir bluz asılıydı. İki yaşlı yine karşı penceredeydiler, ama şimdi çevreleri genişlemişti, çünkü arkalarında boyu onlarınkini epey aşan, gömleğinin önü açık, kızıla çalan sakalını parmaklarıyla çekştirip duran bir adam da vardı.

“Josef K. siz misiniz?” diye sordu gözetmen, belki de yalnız K.'nın dalgın bakışlarını kendisine çevirmesini sağlamak için. K. evet anlamında başını salladı. “Bu sabah olup bitenler çok mu şaşırttı sizi?” diye sordu adam,

bu arada masanın üstündeki öteberinin, mumun, kibritlerin, bir kitabın ve bir iğne yastığının yerlerini, sanki bunları soruşturma için gereksiniyormuşçasına, iki elini de kullanarak değiştirdi. “Elbette,” diye yanıtladı K., sonunda akli başında biriyle karşılaşmış olmaktan ve onunla sorununu konuşabilmekten kaynaklanan rahatlama duygusu için kaplamıştı. “Elbette şaşır-dım, ama kesinlikle çok şaşır-mış değilim.” “Çok şaşır-madınız mı?” diye sordu gözetmen; bu kez mumu masanın ortasına yerleş-tirdi, kalan öteberiyi de mumun çevresine dizdi. “Belki beni yanlış anladınız,” diye hemen eklemek gereğini duydu K. “Demek istediğim...” K. burada sözünü kesti ve bir koltuk var mı diye bakındı. “Oturabilirim herhalde, değil mi?” diye sordu. “Usulden değildir,” diye karşılık verdi gözetmen. “Demek istediğim,” diye sürdürdü sözünü K. bu kez ara vermeksizin, “yani aslında çok şaşır-dım. İnsan bu dünyada otuz yıl yaşamışsa eğer ve benim gibi hep yalnız başına savaşmak zorunda kalmışsa, o zaman beklenmeyen olaylara karşı bağımsızlık kazanıyor ve bunlar yüzünden çok sarsılmıyor; özellikle bugünkü gibi olaylar yüzünden.” “Neden özellikle bugünkü?” “Bütün bunlara bir şaka gözüyle baktığımı söylüyor değilim, çünkü düzenlenen bütün bu gösteriler şaka olamayacak kadar ayrıntılı. Şaka olsaydı, bu şakaya pansiyonda kalanların tümünün ve sizlerin de katıldığınızı varsaymak gerekirdi; böyle bir durum ise şaka sınırlarını aşardı. İşte o nedenle bütün bunların bir şaka olduğunu söylemek istiyor değilim.” “Çok doğru,” dedi gözetmen, kibrit kutusundaki çöpleri sayarak. “Ama öte yandan,” diye sürdürdü K. konuşmasını herkese dönerek; aslında fotoğrafların önündeki üç kişiye de bakarak konuşabilmeyi çok isterdi, “evet, öte yandan olay pek önemli de olamaz. Bu sonuca dava edilmiş, gelgelelim dava edilmeme yol açabilecek en küçük bir suç düşünememiş olmağlımdan

varıyorum. Fakat aslında bu da bir ayrıntı sayılır, asıl soru şu: Bana dava açan kim? Soruşturmayı hangi makam yürütüyor? Sizler memur musunuz? Hiç kimsenin üstünde üniforma yok, tabii sizin giysinizi de...” –bu noktada Franz’a döndü– “üniformadan saymazsak eğer, üstünüzdeki daha çok bir yolculuk giysisi. İşte bu soruların aydınlatılmasını istiyorum ve inanıyorum ki, durum böylece aydınlandıktan sonra birbirimize içtenlikle veda edebileceğiz.” Gözetmen, kibrit kutusunu masanın üstüne fırlattı. “Büyük bir yanılğı içindediniz,” dedi. “Gerek buradaki beyler, gerekse ben sizin olayınızda bütünüyle önemsiz kişileriz, dahası konuya ilişkin hemen hiç bilgimiz de yok. Üstümüzde en resmî üniformalar bulunsaydı bile, sizin durumunuzda herhangi bir değişiklik olmazdı. Ayrıca size davalı olduğunuzu da söyleyemem, daha doğrusu, davalı olup olmadığını bilmiyorum. Tutuklandınız, bu doğru, ama bundan fazlasını bilmiyorum. Belki nöbetçiler gevezelik edip başka şeyler söylemişlerdir; o zaman yaptıkları gevezelikten öte değildir. Her ne kadar şimdi sorularınızı yanıtlamıyorsam da, daha çok bizi ve başınıza gelecekleri değil, kendinizi düşünmenizi öğütlerim. Ayrıca suçsuzluğunuzu da böylesine gürültülü dile getirmeyin, çünkü uyandırdığınız ve pek kötü sayılamayacak izlenimi bozuyorsunuz. Sonra genelde daha az konuşmanız gerekir, biraz önce söylediklerinizin hemen hepsi, yalnızca birkaç sözcükle yetinmiş olsaydınız bile tutumunuzdan anlaşılabilirdi; hem söylediklerinizin sizin adınıza pek olumlu da değildi.”

K., şaşkınlıkla gözetmene baktı. Burada belki de kendisinden genç birinden okul öğrencisi gibi ders mi alacaktı? Açık konuşmasının karşılığı azarlanmak mı oluyordu? Ve tutuklanmasının nedeniyle, bu tutuklamayı kimin istediği konusunda hiçbir şey öğrenemeyecek miydi? K., heyecana kapıldı, kimsece engellenmeksizin

odada gidip geldi, kolağızlarını geriye itti, elini göğsüne dokundurdu, saçlarını düzeltti, üç adamın yanlarından geçerken, “Saçma,” dedi, bunun üzerine adamlar dönüp anlayışlı, ama ciddi bakışlarla onu süzdüler; sonunda K. yeniden gözetmenin masasının önünde durdu. “Savcı Hasterer yakın dostumdur,” dedi, “ona telefon edebilir miyim?” “Elbette edebilirsiniz,” diye karşılık verdi gözetmen, “ama bunun ne anlamı olacak bilemiyorum, kendisiyle konuşacağınız özel bir sorun varsa, başka.” “Ne anlamı olacak, öyle mi?” diye bağırdı K. öfkeden çok çaresizlikten. “Siz kim oluyorsunuz? Bütün bunların bir anlamı olsun istiyorsunuz, ama düşünülebilecek en anlamsız şeyi yapıyorsunuz! Bu durumda insan taş olsa çatlamaz mı? Bu beyler önce zorla evime girdiler, şimdi de burada oturmuş ya da durmuş, önünüzde beni oynatıyorlar. Sözde tutuklanmış olduğuma göre, bir savcıya telefon etmemin anlamı sorulur mu? Peki, telefon falan etmeyeceğim.” “Hayır, edin,” dedi gözetmen ve eliyle telefonun bulunduğu holü gösterdi, “lütfen, buyrun edin telefonunuzu.” “Hayır, artık istemiyorum,” dedi K. ve pencereye gitti. Karşıdakiler hâlâ yerlerindeydiler; ama şimdi K.’nın da pencereye gelmiş olmasından ötürü eskisi kadar rahat bakamıyorlardı. Yaşlılar kalkmak istedilerse de arkalarındaki adam onları yatıştırdı. K., iyice yüksek sesle, “Orada da böyle izleyiciler var,” diye bağırdı gözetmene ve işaretparmağıyla dışarısını gösterdi. “Çekilin oradan!” diye seslendi sonra karşıya. Üç kişi gerçekten de hemen birkaç adım geriye çekildiler, üstelik iki yaşlı onları iri gövdesiyle örten ve ağız hareketlerine bakılırsa, aradaki uzaklıktan ötürü anlaşılamayan bir şeyler söylemekte olan adamdan daha da geriye gittiler. Fakat ortadan tamamen kaybolmayıp herhalde belli etmeksizin yeniden pencereye yaklaşabilecekleri anı beklemeye koyuldular. “Saygı nedir bilmeyen, arsız insanlar!” dedi K.

Franz Kafka'nın *Dava* adlı romanının bu çevirisi, yazarın Oxford Metinleri diye adlandırılan el yazıları üzerinde Amerikalı ve Alman uzmanların yaptıkları son çalışmalarla oluşturulan metinden yapıldı. *Dava*, Korku Çağı diye adlandırılan XX. yüzyılda, insanoğlunun kuşatılmışlığının yazgiya dönüşünün öyküsüdür. Bu çağa korku egemendir; çünkü insan, hemcinsleriyle insanca bir dil aracılığıyla iletişim kurabilme, böyle bir dille insanca tepkiler uyandırabilme olanağından yoksun kalmıştır. Albert Camus'nün deyişiyile, bu olanağın bulunmadığı bir çağ artık ancak "Korku Çağı" diye adlandırılabilir. Kafka'nın *Dava*'da belirttiği yargılama süreci, böyle bir çağın en güçlü simgelerinden biridir ve insan insanın korkusu olarak kaldığı sürece, bu eser güncelliğini hiç yitirmeyecektir.

#josefk #felsefiromanlar #modernfabllar #kafkaesk #bürokrasi #nihilizm
#adalet #toplum

